Algoritmus rozdílu mezi příslovečným určením příčiny (důvodu) a účelu

Na úrovni věty jednoduché

1. Identifikujeme typické předložky pro, kvůli, díky (!příznaková pro pozitivně chápanou příčinu/ důvod!), případně jejich ekvivalenty

2. Posoudíme, zde se jedná o příčinu/ důvod (tj. něco, co předchází) děje vyjádřeného přísudkem nebo jeho účel (tj. něco, co následuje)

- využijeme otázky Proč, z jaké příčiny/ jakého důvodu? x Proč, za jakým účelem?

3. Řešení můžeme ověřit transformací příslovečného určení na vedlejší větu téhož druhu.

Příklad 1

Kvůli své lehkomyslnosti přišla o všechny sazenice modré chryzantémy. [ona]

Proč z jakého důvodu přišla o všechny sazenice? ~~Proč za jakým účelem přišla o všechny sazenice?~~

lehkomyslnost/ lehkomyslné chování → **ztráta sezenic** (děj)

(důvod předcházel hl. ději)

Ověření : Protože se chovala lehkomyslně, přišla o všechny sazenice modré chryzantémy.

VV přísl. důvodová

Výhodou náhrady PU vedl. větou je to, že porovnáváme přímo dva děje.

Příklad 2

Díky jarním přeháňkám se lány obilí jen zelenaly.

Proč, z jaké příčiny se lány zelenaly? ~~Proč, za jakým účelem se lány zelenaly?~~

jarní přeháňky → **zelenající se lány obilí** (děj)

(příčina předcházela hl. ději)

Ověření: Protože na jaře pršelo, lány obilí se jen zelenaly.

VV přísl. příčinná

Příklad 3

Pro její štěstí by se zřekl i vodní dýmky. [on]

~~Proč, z jakého důvodu by se zřekl i vodní dýmky?~~ Proč, za jakým účelem by se zřekl i vodní dýmky?

zřeknutí se vodní dýmky → **její štěstí**

(účel následuje hlavní děj)

Ověření: Aby byla šťastná, zřekl by se i vodní dýmky.

VV přísl. účelová

Na úrovni vedlejší věty

1. Primární spojkou VV příslovečné příčinné je spojka protože, primární spojkou VV příslovečné účelové je aby (pozor, zde se používá i spojka protože).

2. Proč za jaké příčiny/ jakého důvodu? x Proč, za jakým účelem?

3. Děj VV přísl. příčinné/ důvodové předchází ději věty řídicí, děj VV přísl. účelové následuje po ději věty řídicí.

3. Řešení můžeme ověřit transformací VV na příslovečné určení stejného druhu.